

Praca edukacyjna z młodzieżą

W dniu 1 marca 2000 roku ten największy cmentarz wojenny w kraju związkowym Meklemburgii-Pomorzu Przednim został przekazany pod opiekę Niemieckiej Komisji ds. Grobów Wojennych. Tym samym na Komisji spoczywa obowiązek za jego pielęgnację i utrzymanie. Stałą ekspozycję można odwieść w pawilonie informacyjnym wybudowanym w 2001 roku. Co roku Komisja ds. Grobów Wojennych organizuje na cmentarzu uroczystości upamiętniające wydarzenia z dnia 12 marca 1945 oraz Volkstrauertag (Dzień Upamiętniający Ofiary Wojny i Przemocy). 12 marca 2005 roku Komisja ds. Grobów Wojennych otworzyła w oddalonym o zaledwie 400 metrów od cmentarza w Kamminke Ośrodek Edukacji i Spotkań i Młodzieży Golm (JBS). Jest on otwarty głównie na projekty szkolne i międzynarodowe spotkania młodzieży.

Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z Golmem, młodzież ma możliwość obrazowego poznania tego miejsca, a sam cmentarz wojenny spełnia funkcję miejsca nauki historii.

Przy grobach poległych w czasie wojny młodzi ludzie rozumieją, jak cenny jest pokój. Należy ich zmotywować do wzięcia odpowiedzialności za pokojową przyszłość. Również stowarzyszenia i instytucje, takie jak kościoły, fundacje polityczne, niemieckie siły zbrojne i uniwersytety wykorzystują to miejsce spotkań dla swojej edukacji, zarówno młodzieży jak i dorosłych. Zespół JBS po wcześniejszej konsultacji oferuje zwiedzanie grobu wojennego z przewodnikiem. Możliwe jest również indywidualne zwiedzanie Golm za pomocą aplikacji „Cyfrowy Cmentarz”. Od wiosny do późnej jesieni codziennie czynna jest stała wystawa „Twarze 12 marca 1945”. Wstęp jest wolny.

Landeszentrale für politische Bildung (Hrsg.): Die Kriegsgräber- und Gedenkstätte Golm und die Tragödie von Swinemünde, Schwerin 2020. ISBN: 978-3-948624-03-3, www.lpb-mv.de

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. (Hrsg.): Das Inferno von Swinemünde. Ocaleni relacjonują bombardowanie miasta 12 marca 1945, Kassel 2015. ISBN: 978-3-00-048724-8

Kontakt

Jugendbegegnungs- und Bildungsstätte Golm
Dorfstraße 33 • 17419 Kamminke
Telefon: 038376-2900 • Fax: 038376-29068
E-Mail: info@jbs-golm.de • Internet: www.jbs-golm.de

Przyznawane środki Rządu Federalnego nie wystarczą na pokrycie kosztów utrzymania tego miejsca. Prosimy o pomoc w postaci darowizny na utrzymanie tego ważnego miejsca pamięci, przestrogi i spotkań.

Miejsu temu patronuje:
Landesverband Mecklenburg-Vorpommern
Walter-Rathenau-Str. 2 • 19055 Schwerin, Deutschland
Telefon: +49 (0)385 - 59 18 43 0 • Telefax: +49 (0)385 - 59 18 43 31

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e. V.
Sonnenallee 1
34266 Niestetal, Deutschland
Telefon: +49 (0)561 - 7009 - 0
Telefax: +49 (0)561 - 7009 - 221
Internet: www.volksbund.de
E-Mail: info@volksbund.de

Niemiecki cmentarz wojenny

Golm Kamminke/ Wyspa Uznam

Gemeinsam für den Frieden.

Volksbund
Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e.V.

Założenie cmentarza

Golm (69 m n.p.m.), położony w pięknym rezerwacie przyrody przy granicy z Polską, jest najwyższym wzniesieniem na wyspie Uznam.

W związku z założeniem pruskiego miasta portowego Swinemünde w 1765 roku wał z epoki brązu stał się popularnym celem wycieczek. Szczególnie miejscowi spotykali się w „Chacie Wuja Thoma” na wzgórzu Golm, u stóp którego znajdował się przystanek kolejowy.

Strasne wydarzenia II wojny światowej pozostawiły smutne ślady w tym idyllicznym krajobrazie. Jesienią 1944 roku w południowej części wzniesienia powstał cmentarz wojskowy. Do końca wojny miejsce spoczynku znalazło tu co najmniej 1500 członków marynarki, wojsk lądowych i powietrznych.

Na początku marca 1945 roku niemieckie miasto Swinemünde było przepełnione uchodźcami i żołnierzami. Na wschodnim brzegu Świny na przeprawę przez kanał czekały kilometrowe kolumny uchodźców. W porcie zacumowanych było już wiele przepełnionych statków z uchodźcami z Pomorza, Prus Wschodnich i Zachodnich. Na dworcu kolejowym czekały gotowe do odjazdu przepełnione pociągi sanitarne, gdy 12 marca 661 amerykańskich bombardowców z ogromnym ładunkiem bomb zamieniło miasto w płonące piekło. Celem ataku był port, który był również intensywnie wykorzystywany przez niemiecką marynarkę wojenną. Według najnowszych badań w wyniku jednogodzinnego nalotu z dnia 12 marca 1945 r. zginęło od 4500 do 6000 osób - głównie cywilów.

Ocalałym ukazał się przerażający obraz. Na rejestrację zmarłych nie było czasu. Front był blisko, a do mocno zniszczonego miasta przybywali kolejni uchodźcy. Wiele ofiar znalazło

miejsce ostatecznego spoczynku w kraterach po bombach, na cmentarzach i w zbiorowych mogiłach po obu stronach Świny. Kilka tysięcy ofiar nalotu - dokładna liczba nie jest znana - została przywieziona wozami konnymi i ciężarówkami na już istniejący cmentarz wojskowy. Powstało tu największe miejsce pochówku ofiar bombardowania. 441 zidentyfikowanych zmarłych cywilów pochowano na lewo od dzisiejszego wejścia na cmentarz wojenny. Zdecydowanie większa część, w tym francuscy jeńcy wojenni oraz robotnicy przymusowi z Polski i Holandii, musiała zostać pochowana anonimowo w grobach zbiorowych.

Od 1950 r. przedstawiciele Kościoła protestanckiego opiekowali się cmentarzem i zmagali się z regionalnymi władzami państwowymi NRD o godny wygląd oraz odpowiednią formę upamiętnienia. Rzeźba „Die Frierende” (Marznąca), wykonana w latach 1952/53 przez rzeźbiarza Rudolfa Leptiena z Bansin, nie mogła być postawiona, ponieważ jej przesłanie artystyczne nie odpowiadało linii partii. Dzięki prywatnej inicjatywie mieszkańców wyspy Uznam, rzeźbę artysty postawiono dopiero w 1984 roku.

Cmentarz wojenny

Według oficjalnego komunikatu, wiosną 1954 roku „nieznani sprawcy” spiłowali i zniszczyli 13-metrowy drewniany krzyż, który został uprzednio zamontowany przez kościół.

Pod koniec lat 60-tych XX wieku Rada Powiatu Wolgast zleciła ujednolicenie całego terenu cmentarza wojennego wraz z jego czterema sektorami jako obszerny trawnik bez symboliki chrześcijańskiej. Postawione wcześniej przez superintendenta z Demmin dr Herberta Achterberga granitowe krzyże i kamienne nagrobki z nazwiskami w 1969 roku zostały usunięte. Zrównano również z ziemią pozostałe pojedyncze groby i usunięto granice pomiędzy czterema sektorami cmentarza.

W centralnym punkcie cmentarza, gdzie wcześniej stał krzyż, artysta z Rostocku Wolfgang Eckardt otrzymał od państwa zlecenie do zaprojektowania dwuczęściowej rotundy. Monument celowo wprowadza kontrast do uroczego krajobrazu i chce wyrazić, że wszyscy zmarli na wojnie - żołnierze i cywile - są na Golmie zjednoczeni. Wymagające pewnego wysiłku wejście do rotundy po dwunastu betonowych stopniach oznacza lata nazistowskich rządów. Pomnik nie został dookończony. Zaplanowana we wnętrzu płaskorzeźba nie została zainstalowana. Słowa Johannes R. Bechera „By już nigdy żadna matka nie opłakiwała syna” wzywa nas do zapobiegania przemocy i wojnom.

Wspólnota Miejsca Pamięci Golm została założona 12 marca 1992 r. przez kilku mieszkańców Kamminke i małżeństwa pastorów Simon. Na 50. rocznicę zniszczenia miasta Swinemünde grupie tej udało się zrealizować wcześniejsze projekty zagospodarowania cmentarza. W zasięgu wzroku polskiej granicy ustawiono pięciometrowy drewniany krzyż, który przy wejściu do miejsca pamięci wzywa do pojednania ponad grobami i granicami. Symboliczne krzyże z granitu i drewna oraz tablice pamiątkowe z prawie trzema tysiącami nazwisk przypominają o zmarłych znanych z imienia i nazwiska, ale także o wielu nieznanym zmarłych, którzy znaleźli swoje miejsce spoczynku tu i pod ruinami miasta Swinemünde.

